

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 20
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget.

I detta nr bl.a.:

"Brytesstufwor", "Vägar endast för bondvagnar", "Mangel af gödning",
"Skandinaviens rikaste förekomst av fossila åkerterasser", angenäma besök,
Grevie backar, Vejby, Förslöv, Ranarp, Dejarp, Påarp, Nötte mm.

I förra Nyhetsbrevet

berättade jag om hur positivt jag upplever mina Öppet Hus, när jag får
träffa och samtala med mina läsare. Lärorikt och angenämt.
Lika angenämt var det när jag nyligen fanns på plats vid julmarknaden i
Hembygdsparken i Boarp. Många fina möten med intresserade personer.
Jag är fortsatt överväldigad av det positiva intresset för min nya bok
Bjärebör berättar om Bjäre.

Här finns boken att köpa

Boken finns f.ö. att köpa på många ställen: Bokhandel i Båstad, Ängelholm,
Laholm. Dessutom i ICA-butiker i Torekov, V. Karup, Grevie och Vejbystrand.
I Förslöv finns boken hos Heberleins. Dessutom finns boken att köpa i
turistbyrå i Torekov samt hos Bjäre Kvarns butiker i Mäsinge och Grevie.

Liksom hittills kan boken köpas direkt hos hemma hos mig, Hallavaravägen 102
(Vägen mellan Hov och Hallavara). Bor du långväga ifrån Bjäre och vill ha
boken skickad, ombesörjer vi förstås det.

Dags att hämta beställda böcker

Det är hög tid att hämta beställda böcker. Senast 10 december. Om det är
enklare för dig att hämta ditt ex. i bokhandel eller någon av de butiker som
tillhandahåller vår bok, är det OK. Meddela i så fall mig, så att jag kan
stryka ditt namn på listan.

Fler angenäma besök.

Det är inte bara mina Öppet Hus som innebär angenäma möten med människor.
Jag får ofta spontana besök av personer som delar mitt intresse för vår egen
historia. Några kommer med uppslag, som de vill att jag skall gå vidare med.
Andra överlämnar dokument, bilder eller annat av värde. Några kommer med
muntliga berättelser.

Nyligen fick jag besök av en barnbarn till den lärarinna jag som barn hade i
klasserna 3 och 4 i V. Karups skola på 1940-talet. Lärarinnan hette Ellen
Lundell. Nu fick jag tillfälle att till sondottern framföra hur mycket jag -
och min klasskamrater - tyckte om vår lärare. Med sig hade sondottern -
Kerstin Lundell - ett skrivhäfte. I det hade Ellen Lundell skrivit namnen
på alla sina elever under alla de 41 år (!) som hon tjänstgjorde i V. Karup.
Det var åren 1911-1952.

Här kan jag nu läsa namnen på flera generationer av V. Karupsbor. De första
eleverna var födda år 1900. De skrevs in hos Ellen Lundell 1911. De sista i
denna långa parad av elever har födelseåret 1942.

Glimtar från arkivens värld:

"Brytesstufwor"

"Brytesstufwor böra af alla grannar i By byggas och vid magt hållas och om någon beträdes med att torka Lin eller Hampa i Bagareugn eller anställer brytning hemma i Husen skall gjenast uttagas en riksdaler banco till byens kassa.."

(Ur Förslövs byordning från 1788.)

Texten ger oss en föreställning om hur strängt man höll på alla regler som hade med brandfaran att göra. Om eld uppstod i ett hus i byn var det omedelbart en fara för alla övriga hus också. Husen, byggda i trä och med halmtak, låg tätt intill varandra. Detta var ju före skiftenas tid. Man använde ofta öppen eld. Matlagning, bak, tvätt, uppvärmning.. Det krävdes kunskap och disciplin. Ändå hände det olyckor. Bl.a. i arbetet med min senaste bok har jag träffat på många fall då elden kommit lös. Hus och innehåll, bl.a. husdjuren, har blivit lågornas rov. Det är bl.a. i breven som man får dessa inblickar. I boken Bjärebör berättar om Bjäre hittar du flera exempel.

Det fanns alltså goda skäl att anlägga linbastun utanför byn.

"Vägar endast för bondvagnar"

Genom Karup och Hov går goda landsvägar till Torekov och Båstad. Utom dessa finns inga goda vägar. Allt är blott för bondvagnar och behövas underhåll för att synnerligen höst och vår begagnas af större fordon"

Texten ovan är hämtad ur en vägbeskrivning från början av 1800-talet. Vi får också veta att den s.k. Prästavägen som förband Torekov med Hov och Båstad ansågs utmärkt. Även vägen V. Karup -Torekov var en "prästaväg", dvs den väg prästen skulle färdas mellan moderförsamling och annexförsamling. På dessa vägar ställdes särskilda krav.

"I mangel af annan gödning."

Ett helt hemman behöfver 6-7 par dragare, men icke för den skull att åkerjorden är svårbrukad utan i hänseende därtill, att åborna årligen måste åka tång från havsstranden på sina åkrar som är vid ¼ väg från byn, i mangel af annan gödning och litet boskapsfoder" (Texten är hämtad från en kartbeskrivning från 1708 över Glimminge by i V. Karups socken.)

Vägarnas historia

är f.ö. en spännande läsning. För riktigt länge sedan - under forntiden - var det lättare att sig fram över vatten än på land. Därför bosatte man sig på den tiden ofta vid de ställen längs stranden, där det fanns möjlighet att bygga något som kunde likna en hamn.

Vägarna var till en början stigar. Blev så småningom s.k. hålvägar.

Först vid järnåldern, när hästen blivit vanlig som dragdjur och människor blivit mera bofasta, blev behovet av förbättrade vägar större. Därmed flyttade människorna gärna inåt i landet, där jordmånen var bättre än vid kusten.

Små pusselbitar blir stor bild

Så här kan man fortsätta att plocka korn ur det rika floran av dokument ur historien. Visst får man då samma lust som när man lägger ett vanligt pussel: Att foga samman de många små bitarna för att se vad bilden föreställer, när man väl har fått alla bitar på rätt plats.

Enbart de små citaten ovan skapar frestelser. Att exempelvis få fram hela bilden om hur vägarna på Bjäre utvecklats från stenålderns krokiga stigar till dagens vägnät. Har du tips om litteratur om vägarnas historia i Bjäre är du välkommen att höra av dig.

Ett utmärkt kulturmiljövårdsprogram

Som aktuell lektyr har jag just nu en kommunal handlingsplan.!! Det är inte alls så torrt som det kan låta. Tvärtom. Att lyssna till vad som sägs i detta program, som antogs av kommunfullmäktige i Båstad år 2000, är som att lyssna till ljuv musik!! Här redovisas exempelvis den rikedom av minnen från olika tidsperioder som finns på vår halvö. Det är inte lite. På olika ställen i programmet finns beskrivningar av områden med "särskilda kulturhistoriska värden". Alltså: behovet av skydd för dessa dyrbarheter.

Här är några smakprov:

"Grevie backar är en unik naturbildning med höga kulturhistoriska värden. Kombinationen av rullstensåsar och öppet kulturlandskap har få motsvarigheter i landet. Gravarna berättar om de människor som bott i området."

"I Dejarp finns ett av Skånes och Skandinaviens rikaste exempel på fossila åkerterrasser. Här finns ett idag, med få undantag, försvunnet förhistoriskt kulturlandskap med åkrar och huslämningar. På höjderna finns bronsålderhögar i typiskt monumentala lägen. Området har ett högt pedagogiskt och vetenskapligt värde".

"Koncentrationen av bronsåldershögar vid Stora och Lilla Nötte är unik i Sverige. Antalet gravhögar inom en begränsad yta är bland de högsta i landet"

I Påarp finns ett ovanligt välbevarat fornlämningsbestånd. Lämningar från olika perioder visar tillsammans med de hävdade markerna på kulturlandskapets utveckling från förhistorisk tid fram till idag. Genom sin unikt ostörda karaktär tillhör området de mest skyddsvärda och bevarandevärda områdena i kommunen"

Programmet innehåller även några övergripande kommentarer, ur vilka vi kan hämta:

"Bara i Bjäre finns det bevarat".

"Det förhistoriska landskapet är med några få undantag helt utplånat i Sverige. Bjärehalvön utgör i detta avseende ett unikt område. Inte i någon annan del av landet eller nordeuropa är bevarandegraden av fornlämningar från bronsåldern så hög. Kombinationen av monumentala gravhögar, skålgropar, fossila åkrar och funna praktföremål är mycket anmärkningsvärd. Det som bör betonas på Bjäre är helhetsintrycket som den stora mängden fornlämningar ger. Varje gravhög har ett egenvärde i sig, men det är den sammanlagda bilden av över 700 gravhögar som utmärker bjärehalvön.."

Återstår "bara" att följa programmet.

Återstår nu "bara" för de kommunala myndigheterna i Båstads kommun att verkligen följa det handlingsprogram man själv stakat ut och fastställt!!!

"Hela världen" tycks läsa min hemsida

När jag tar del av den månatliga statistiken över antalet besökare på min hemsida och varifrån besökarna kommer, tycks det som att det finns intresserade från "hela världen".

Fortfarande leder USA stort, när det gäller andra länder. Kina ligger på 2:a plats och Japan på 3:e. USA-siffrorna kan jag förstå mot bakgrund av de många utvandrarerna från Bjäre, och vars ättlingar är intresserade av "det

gamla landet". Men Kina och Japan??? Bjärebor som jobbar där? Semestrar där?

Jag har tidigare noterat höga siffror för Ukraina. Tänkte i somras att det hade att göra med fotbolls-EM där. Många svenskar på besök. Kanske bjärebor?? Men nu???! Mycket högre siffror än för exempelvis de nordiska länderna eller Frankrike, Tyskland, England osv.

Glädjande i det här siffermaterialet är också, att det totala antalet besökare ökar för varje månad.

På min önskelista står fortfarande att ha resurser till utforma hemsidan även på ett par främmande språk. Alla har ju inte den möjlighet som en av mina trogna läsare i USA har. Han låter en av sina bekanta i USA - som är svensktalande - översätta mina nyhetsbrev!!

"Ranarpsdikenas uppgrävning"

är en artikel, som jag har skrivit för Bjäre Härad's Hembygdsföreningsårsbok, Bjärebygden. I artikeln skildras ett stort dikningsprojekt, som genomfördes i Ranarp 1908-1910. Projektet kunde komma till stånd genom att de berörda lantbrukarna gemensamt kunde erhålla ett statligt jordbrukslån. Staten var angelägen att förbättra skörderesultaten, bl.a. genom att dränera vattensjuka områden.

Årets bok har nyligen utkommit.

Kolla efterlysningarna

på hemsidan. Ännu finns det flera bilder som inte fått någon text. Sådana bilder finns dels under Blogg och dels under Efterlysning. På Blogg kan du direkt skriva in dina kommentarer. Vill du hellre lämna uppgifterna enbart till mig kan du skicka ett mejl. Här är adressen till hemsidan:

www.bjareforlaget.com

Jag tar gärna in fler namn i förteckningen av mottagare av mina Nyhetsbrev. Har du någon bekant som du tror vill ha breven - skicka ett mejl om detta.

Avslutar som vanligt:

Önskar du slippa mina Nyhetsbrev i fortsättningen är det bara att meddela detta i ett mejl.

Kalle Eriksson
Bjäreforlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332